

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยได้มีการเก็บภาษีที่ดินมาตั้งแต่สมัยโบราณ แล้ว โดยได้มีการจัดเก็บภาษีในรูปแบบต่างกัน ตามลักษณะของการใช้ที่ดิน เช่นการเก็บภาษีที่ดินที่ใช้ทำนาข้าว โดยทั่วไปจะเก็บตามชนิดของนา โดยมีการเก็บภาษีจากนาฤดูโค และนาฟางลอย ส่วนการเก็บจากภาษีไม้ยืนต้น เช่น ทูเรียน เป็นต้น ภาษีเหล่านี้เรียกว่า อากรสวนใหญ่ นอกจากนี้ยังเก็บตามลักษณะของการปลูกพืช (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม. 2546 : 319) การจัดเก็บภาษีที่ดินได้เก็บในรูปแบบภาษีบำรุงท้องที่โดยอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากรต่อมาได้มีการปรับปรุงภาษีบำรุงท้องที่ในปี พ.ศ. 2508 ได้มีการแยกกฎหมายเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องที่ออกจากประมวลรัษฎากร โดยตราเป็นพระราชบัญญัติไว้เรียกว่า พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 (กรมการปกครอง. 2540 : 293) ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ที่เหมาะสม โดยมีพระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2541 ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2541 มีผลให้หน่วยจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ส่วนอำเภอต้องยกเลิกไป เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายให้นายอำเภอพิจารณาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อมอบภารกิจในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ต่อไป (สถาบันพัฒนามุขทัสน์ : ม.ป.พ. : 6)

ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติงานการจัดเก็บรายได้จากภาษีต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาษีที่มีการจัดเก็บเป็นประจำทุกปีประกอบด้วย ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้นอีกหลายประการซึ่งมีผลให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีดำเนินการ ไปจากเดิม โดยกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน ในการจัดเก็บรายได้ ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำรวจ เจ้าหน้าที่ประเมินราคาที่ดิน เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงานจัดเก็บภาษี และใช้เป็น

เครื่องมือจัดเก็บเงินรายได้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลได้บริหารงานจัดเก็บรายได้ และใช้เป็นเครื่องมือจัดเก็บรายได้ ในขอบเขตที่แคบ และรายได้ก็อยู่ในกฎเกณฑ์ที่ต่ำมาก รวมทั้งขาดความพร้อมของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยังขาด ประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงาน และปัญหาการใช้กฎหมายและข้อมูลในด้านภาษีไม่ ครบถ้วนของ แต่ละส่วนที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติงาน ดังนั้นการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่จึงมี ความแตกต่างกัน แล้วแต่ศักยภาพของแต่ละหน่วยงาน

ในปีที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม ได้มีการจัดเก็บรายได้จากภาษี ดังนี้ 1. ภาษีป้าย 2. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และ 3. ภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งจะกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บภาษีภาษีดังนี้ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ชำระภายในเดือน กุมภาพันธ์ ภาษีป้าย ชำระภายในเดือน มีนาคม และภาษีบำรุงท้องที่ชำระ ภายในเดือนเมษายน ของทุกปี จากภาษีทั้ง 3 ภาษีที่จัดเก็บ พบว่า ภาษีที่ประชาชนมาชำระ ครบตามจำนวนรายของผู้ที่เข้าจ่ายต้องเสียภาษีและชำระภายในเวลาที่กำหนดคือ ภาษีป้าย และภาษีโรงเรือนและที่ดิน ส่วนภาษีบำรุงท้องที่ที่มาชำระครบตามจำนวนราย แต่มาชำระ ในเวลาที่เกินกำหนดที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลวางไว้ คือมาชำระหลังวันที่ 30 เมษายน ของทุกปี ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติในการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ในปี พ.ศ. 2550 - 2552

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เสีย ภาษี ทั้งหมด	ประชาชนมาชำระภาษีภายในเวลาที่ กำหนด ตั้งแต่ 1 ม.ค. - 30 เม.ย.				ชำระภาษีเกิน เวลาที่กำหนด พ.ค.-ก.ย
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	
2550	618	-	-	-	579	39
2551	631	-	-	1	588	43
2552	805	-	2	13	749	41

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน การวางแผนการดำเนินงานตามแผนการจัดเก็บรายได้ประจำปี จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะ ศึกษา ถึงปัญหาของการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ ที่ประชาชนผู้เข้าจ่ายต้องเสียภาษี ที่ เป็นภาษีบำรุงท้องที่ ในเขตตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผล การศึกษา ไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนา เพื่อให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการมาชำระภาษี

บำรุงท้องที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ต่อไป

คำถามในการศึกษา

1. ปัญหาการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ด้านสถานที่ให้บริการรับชำระภาษี ด้านบังคับใช้ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องที่ และด้านบริหารงานจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ มีปัญหาอยู่ในระดับใด ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. ข้อเสนอแนะในการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตในการศึกษา

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาปัญหาการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาระค่าใช้จ่าย ด้านสถานที่ให้บริการ ด้านการบังคับใช้ระเบียบกฎหมาย และด้านวิธีการบริหารจัดการ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาถึงปัญหาการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เท่านั้น

2.2 การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จัดเก็บเอง

3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เข้าข่ายต้องชำระภาษีบำรุงท้องในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน มีผู้ที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่จำนวน 805 คน (ข้อมูลจากทะเบียนรายชื่อผู้เข้าข่ายต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง ข้อมูล ณ ปี 2552)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน จำนวน 267 คน (กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีจับฉลาก)

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 /2552 ถึง ภาคเรียนที่ 3/2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาการจัดเก็บรายได้ ภาษีบำรุงท้องที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้การทำความเข้าใจตรงกับความหมายของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงนิยามศัพท์ ดังนี้

ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี หมายถึง ประชาชนผู้เสียภาษีบำรุงท้องที่ จำนวน 805 คน ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ผู้จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ข้าราชการ และพนักงานส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ จากภาษีบำรุงท้องที่ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำรวจ เจ้าหน้าที่ประเมินราคาที่ดิน เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ และอื่น ๆ

ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่เก็บจากอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่ดินผู้เสียภาษี คือ ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินในวันที่ 1 มกราคม ของปีใดมีหน้าที่เสียภาษีในปีนั้น ราคาที่ใช้ในการคำนวณภาษีคือราคาปานกลางของที่ดิน

ปัญหาการจัดเก็บรายได้ หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บ

ภาษีบำรุงท้องที่ ที่เป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประกอบด้วย ปัญหาหลายอย่างด้วยกัน เช่น หน้าที่การบริหารจัดการ และวิธีการจัดเก็บภาษี ที่ก่อให้เกิด ปัญหาส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ ขององค์การบริหาร บริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยพิจารณาใน 4 ด้าน คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ด้านสถานที่ในการให้บริการรับชำระภาษี บำรุงท้องที่ ด้านการบังคับใช้ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องที่ และด้านวิธีการ บริหารงานจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง อัตราภาษีในการจัดเก็บ รายได้ จากภาษีบำรุงท้องที่ จัดเก็บไร่ละ 5 บาท สำหรับผู้เสียภาษี ที่มีที่ดินเข้าข่ายต้องเสีย ภาษีและผู้เสียภาษีที่มีที่ดิน ตั้งแต่ 10 ไร่ ขึ้นไป จะได้รับลดหย่อนภาษี 3 ไร่ และหากชำระ ภาษีล่าช้าเกินเวลาที่กำหนดต้องจ่ายค่าปรับในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือน หรือร้อยละ 24 ต่อปี และค่าใช้จ่ายในการจัดหารางวัลให้กับผู้ที่มาชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภายในเวลาที่กำหนด ตลอดจนการจัดเตรียมสถานที่รับชำระภาษีใกล้บ้านเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ด้านสถานที่ให้บริการรับชำระภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง การบริการรับชำระภาษี นอกสถานที่ สถานที่ที่รับบริการ เป็นระเบียบสะอาด การอำนวยความสะดวกและการ ให้บริการให้คำแนะนำกับผู้ที่มาชำระภาษี การจัดเตรียมสถานที่สะดวกในการเดินทางมา ชำระภาษี และสภาพแวดล้อมบริเวณสถานที่รับชำระภาษีบำรุงท้องที่

ด้านการบังคับใช้ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง อัตราในการ จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ การชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด อัตราการคิดเงินเพิ่มเมื่อชำระภาษี เกินเวลาที่กำหนด และบทลงโทษหากหลีกเลี่ยงภาษี

ด้านวิธีการบริหารงานจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง การแจ้งข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับการชำระภาษี พร้อมขั้นตอนการชำระภาษี ข้อมูลผู้ชำระภาษีสอดคล้องกับความเป็นจริง และวิธีการรับชำระภาษีเพื่อให้เกิดความ สะดวกกับประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ประโยชน์การศึกษา

ทำให้ทราบถึงปัญหาการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ของประชาชนที่เข้าข่าย ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ที่มาชำระภาษีย่าช้า เพื่อสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้ประชาชนให้ความ

สนใจที่จะมาชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนดรวมถึงนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ ขององค์กรบริหารส่วนตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY